

Оборона

Загальні зауваги

- Перша фаза будь-якої боротьби у горах означає «досягнення перевалів», «контролювання перевалів». Причому під поняттям перевалу мається на увазі не лише першокласна траса на зразок Готтарду, але й усі ті незліченні переходи, крізь які веде гірська стежка, а то й лише її сліди.
- У горах ідеться про те, щоби якомога швидше опинитися вгорі. Щó ти завчасу не досягнеш потом, за те пізніше змушений будеш заплатити кров'ю.
- Досягнення переходів і доміантних пунктів, перш ніж це зробить супротивник, має вирішальне значення. На цій фазі військо мусить, у його ж власних інтересах, гнати вперед, незважаючи на його тілесну і духовну спроможність.
- На цій початковій фазі боротьби вистачить опинитися вгорі навіть із незначними підрозділами, утім — достатньо завчасно.
- Для великих операцій вирішальною є виключно мережа доріг. Нападник рухається своїми найсильнішими колонами головними дорогами і шляхами. Тому ти, як оборонець, мусиш свої головні сили зосередити у цих центрах опору. Найбільш прохідні відтинки, а також сприятливі для десантування місця мусять бути зайняті достатньо сильною піхотою. У зонах, де терен дозволяє лише обмежені альпіністсько-технічні операції, фронт займається вправними у горах загонами лише по кордонах цих зон, або й — лише спостережними постами і патрулями.
- Зведене з гір і переміщене в долину для відпочинку та доукомплектування військо слід розмістити так, аби воно водночас розташовувалося на просторі ймовірного десантування — як резерв швидкого реагування.

Облаштування позиції

Вибір позиції

- Вибір оборонної позиції не повинен здійснюватися, лише виходячи з тактичних міркувань, але треба брати до уваги також можливість її тривалого убезпечення.
- Гірські позиції часто складаються лише з опорних пунктів, завдання яких обмежується контролем за, в альпіністському сенсі, найлегшими підйомами чи підходами.
- Позиції розміщуються здебільшого на гребені чи вздовж хребтів. Виразні передові чи тиллові позиції у горах рідкісні явище.
- Розширення і покращення комунікаційних шляхів має настільки ж важливе значення, як і розбудова самих позицій.
- До вибору оборонної позиції залучи досвідчених альпіністів чи місцевих цивільних осіб, які володіють інформацією про загрози сходження лавин, каменепаду тощо.
- Зверни увагу:
  - а) для розбудови навіть найпростішої позиції вимагаються значні затрати часу;
  - б) однак коли її будують у скелі, тоді забезпечується максимальна опірність, утворюючи в горах передову, а водночас і основну оборонну позиції.

Послідовність робіт з облаштування

- На висотах понад 1500 м послідовність робіт з облаштування відрізняється від послідовності в низинах. Питання розквартирування і забезпечення є пріоритетними у порівнянні з розбудовою позицій і перешкод, адже раптові погіршення погоди з дощем, снігопадом і морозом здатні суттєво послабити твоє незахищене військо.
- Тому під час робіт з облаштування просувайся так:
  1. Організація розквартирування.
  2. Створення складу.
  3. Розбудова шляхів постачання.
  4. Розбудова позицій/перешкод.

- **Розквартирування:** залежно від часу, що є у твоєму розпорядженні, проводиться у наметах, землянках, кам'яних хижах, бараках чи печерах.
Розквартирування не повинно проводитися надто далеко від вогневих точок, бо інакше під час ворожої атаки ти не зможеш вчасно зайняти позиції (зверни увагу і на такий часово визначальний фактор, як необхідність подолання перепаду висот!). Цей пункт особливо важливий, адже за поганої погоди (дощ, сніг, вітер) ти будеш змушений залишати основні сили залоги якомога довше по квартирах.
- **Склади:** у них розміщується амуніція, продовольчі припаси, фураж і пальне.
- **Шляхи постачання:**
  - а) у тилу необхідне покращення чи нове прокладання в'ючних або транспортних стежок до самої оборонної позиції; слід позначити всі шляхи, щоби могли безпечно пересуватися ними навіть уночі, у тумані і під час снігопадів;
  - б) на бойових теренах — убезпечити важкі місця канатними поручнями; за допомогою драбин чи дерев'яних кладок забезпечити доступ до важких точок, тривале займання яких інакше виглядатиме неможливим.
- **Перешкоди:** перевали, сідловини й амбразури загороджуються дротяними перешкодами так, аби відтіснити супротивника на непрохідне узбіччя.

Розбудова квартир

- Залучи до всіх будівельних робіт дорадників, які розуміються на горах і можуть вказати тобі на безпечні від лавин і каменепадів зони. Місцеві мешканці, що мають локальні знання, є особливо цінними.
- Далі вже від тебе залежатиме те, щоби узгодити між собою гірсько-технічні переваги і тактичні вимоги.
- **Літні вимоги:** розташування у недоступних для обстрілу (артилерія) і безпечних від каменепадів зонах.
Зимові вимоги: розташування у безпечному від сходження лавин і досяжному для постачання місці.
Обидві вимоги не завжди можна узгодити між собою.

- Коли ти маєш достатньо часу і матеріалу, тоді мусиш закласти окремі літні і зимові квартири. Більша відкритість зимових квартир до вогню (недоступні для обстрілу зони рідко убезпечені від сходження лавин) компенсується почасти тим, що обстріл з артилерії і літаків втрачає в снігу значну частину своєї ефективності; до того ж на сніговому ландшафті важче розгледіти одноманітні цілі.
- Коли ж ти маєш обмаль часу та матеріалу, тоді мусиш від самого початку припасувати квартири до зимових потреб, адже в горах вони домінують протягом двох третин року і ставлять перед тобою найбільші будівельно-технічні вимоги.
- Якщо маєш таку можливість, то вдавайся радше до конструкцій з каменю. Вони міцніші за бараки (вага снігу!) і краще вписуються в довколишню місцевість (природне маскування!).
- Будівельно-технічні деталі: круті похилі дахи найкраще витримують тиск снігу. Якщо стіни з дощок, то ти повинен для кращої ізоляції від холоду зробити стіни подвійними і проміжний простір закласти папером, соломою, дерев'яною стружкою чи мохом. Двері, з огляду на снігові завії, мусять відчинятися всередину. Дерев'яну підлогу для кращої ізоляції від вологи і холоду ти прокладаєш прибіл. 20 см над землею.
- Внутрішній поділ і облаштування: передпокій облаштувати як ізоляцію від вітру і як приміщення для складання засніженого одягу. Там ти складатимеш також зброю. Не заносючи її до опалюваного приміщення, ти запобігаєш конденсуванню вологи, яка потім замерзне на відкритому повітрі і виведе зброю з ладу. Для облаштування місця для сну використовуй дерев'яну стружку, солому чи листя (незначна вага!). Де їх немає, там натягни дротяні матраци, щоби захиститися від вологи.
- Підходи до квартири, а також самі входи слід завчасу позначити ще восени. Остерігайся повітряного і наземного спостереження!